

[CONSTANTIJN HUYGENS] (IN HET LEGER, TE BODBERG)
AAN ERYCIUS PUTEANUS [LEUVEN]
25 AUGUSTUS 1642
3120

Antwoord op Puteanus' brief van 2 juni 1642 (Worp 3, nr. 3006, pp. 287-288).

Samenvatting: Huygens schrijft over verschillende dingen. Hij nodigt Puteanus uit voor een bijeenkomst van de 'Muiderkring', waar zij met Barlaeus, Vossius, Hooft, Wickevoort en Vondel kunnen genieten van de muzikale genoegen die Tesselschade hun verschaft.

Door Diodorus Tuldenus naar Puteanus gebracht. Door Puteanus beantwoord op 30 augustus 1642 (Worp 3, nr. 3133, p. 342).

Primaire bronnen: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIV, nr. 329, fols. 402r-402v: ontwerp (autograaf).

— Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLV, nr. 329, fols. 116v-117r: later afschrift naar ontwerp (Constantijn [V] Huygens).

Vroegere uitgaven: Boot 1873, p. 35: onvolledig (<De Romerii filiabus ... certè suavius deviveres.>).

— Worp 3, nr. 3120, pp. 337-338: onvolledig (<De Romerii filiabus ... illis adessem>), rest samengevat.

Namen: Casparus Barlaeus; Henriëtte Maria van Bourbon; Pieter Corneliszoon Hooft; Trebatius [=Puteanus]; Diodorus Tuldenus; Anna Roemersdochter Visscher; Maria Roemersdochter Tesselschade Visscher; Roemer Visscher; Joost van den Vondel; Gerardus Vossius; Joachim van Wickevoort.

Plaatsen: Amsterdam; Muiden.

Titel: *Theatrum heroicum* (Puteanus 1642).

Glossarium: musicus (muzikaal).

Transcriptie

Puteano.

25 Augusti 1642.

Breviore me circuitu adores, vir et amice summe, si satis intelligeres quam sit Hugenio jucundus labor, Puteano gratificari. Ecce igitur quam ¹Maximiliano tuo, nostro nunc etiam quia non adversum nos armato, liberè commeandi copiam petiisti. Absit, me sospite ac presente, quidquam illi tranquillitati detractum Optimus Princeps velit in quâ te spem senectutis collocasse profiteris.

De anagrammatismo, quæ commentatus es Jä< J, : , (\FJT< |8" P\FJT< arbiter incomparabilis, si sunt edita, quam avidissimè expecto. Vix debebas tamen me inconsulto falcem mittere in illam messem. Pridem illarum amoenitatum artifex audio, et erat circa praxin rei et theoriam quod mantissae loco suppeditanti nescio an succensuisses. Ausim dicere, in facilem fixumque ordinem me redegissem, cujus vulgo ²fundamenta, fortuita confusio sunt. Item quoties sortiri placet, aliquid mechanicè contulisse, quo variè velociterque et jucundè •<" (D" : : " J4. ä< peritissimos promptissimosque post me relinquo. Quo magis videre gestio, si quid tu, docte Trebati, qui, cum in maximis excellas, non possis non |< B" DXD(@4H •D4DJ, b, 4<.

Theatri Heroici illustre specimen, nemini hic offendiculo fuit. Non infirma adeò gestamus pectora. Neque est longae prosapiae Principum omnium avorum existimationem semper et ubique tueri. | \ (VD B•F" FVD>. Propera tu verò ad umbilicum operis te et saeculo digni. Non poteris masculi et aculeati sermonis |402v| nobilissimum impetum aptius applicare quam succinctis et heroicis narratiunculis, quæ heroibus instar historiarum erunt.

De Romerii filiabus natu maximam vidisti, me proxenetâ, præstantem linguâ manumque mulierem. Si sororem Tesselam vidisses, viduam manu quoque pollentissimam, sed formâ, linguâ moribusque longè suaviorem, ingenio autem verè sublimes, mulieribus universis, viris plerisque excellentiorem, plus te debere

¹ KA XLIV: <Maxiliano>.

² KA XLV: <fondamenta>.

mihi fatereris et fateberis, si quando regiones vestras lectissima fæminarum ³lustratum eat, quod sine comitatu animi manusque meæ non fiet. Plurimi enim illam facio, nec | KA 45: 117r | facere tu non posses, si solum unum poemation vidisses, cujusmodi illa quotidie parit, stupendi commatis. Mi Puteane, cur divellimur? Cur te participem non est facere mille elegantiarum et amœnitatum ⁴musicarum, quæ mihi cum illâ muliere, Barlæo, ⁵Vossio, Hoofdio, Vicofortio, Vondelio aliisque ⁶intercedunt? Viresceres nobiscum et juvenesceres; certè suavius deviveres. Solet illa synodus convocari, quoties quid otii nactus sum Amsterodamum ⁷Mudamque excurrendi. Expector eodem, statim ab hac expeditione et ex synographâ quidem carmine Belgico conscriptâ, quam abeunti extorserunt, cum comitatus Angliæ Reginam postremò illis adessem. Si fidem libero, adfuturus sum centuriâ unâ et alterâ, et fortasse tertiâ, epigrammatum instructus, quæ in gratiam tam festivi auditorii hisce ipsis ⁸castris effudi, Græcorum, Latinorum, Belgicorum, Gallicorum, Italicorum, etiam et Anglicorum facerum plerorumque et spleni conducentium, ut amari solent ab illâ sodalitate. Vide quam sollicitè ridendi occasiones aucupem, qui in confertissimâ negotiorum turbâ, aulicorum et militarium, tam desultoriè otiari tento, vel nihil agere. Quam immani autem amoris fiduciâ tibi hæc oggannio! Desinam quâ incepisti: Amor peccare audet et castigari dignus est. Vale, vir maxime, et amplissimo Tuldeno, cui spero meas traditas fuisse, salutem à me plurimam imperti. Tuæ verò rationem habe, quam ⁹diligentissimam. In Castris Bodbergæ. IIX Calendas Septembres MDCXLII.

¹⁰Amicissimus hostium
tunique observantissimus.

Vertaling

Aan Puteanus.

25 augustus 1642.

U zou mij met minder omhaal van woorden vereren, edele heer en allerbeste vriend, als u voldoende zou begrijpen hoezeer het voor een Huygens een vreugdevolle moeite is een Puteanus een genoeg te doen. Ziehier dus hoe u voor uw Maximilianus, nu ook de onze aangezien hij geen tegen ons gerichte wapens draagt, een vrijgeleide hebt gevraagd. Moge, zolang ik gezond en aanwezig ben, alles wat de Hoogste Prins [Frederik Hendrik?] zou willen hebben afgedaan van uw rust, waarin u naar u hebt verklaard de hoop van de ouderdom hebt gesteld.

Wat u, als onvergelykbare beoordelaar van zowel grote als kleine dingen, hebt opgemerkt over het maken van anagrammen, dáárop wacht ik zo vurig op als maar kan, als het is uitgegeven. U had nauwelijks zonder mij te raadplegen een sikkeltje moeten sturen naar deze oogst. Men zegt dat ik eertijds een meester in de kunst was van die schoonheden en het was met betrekking tot de praktijk van de zaak en de theorie dat ik niet weet of u vertoornd was op hem die [dat] in plaats oppervlakkigheden verschafte. Ik zou durven zeggen dat ik [ze] in een gemakkelijke en vaste volgorde had geplaatst, waarvan de grondslagen meestal een toevallige verwarring zijn. En evenzo dat ik steeds als het wilde loten iets op mechanische wijze zou bijdragen, waarmee ik gevarieerd en gezwind en vrolijk ^Lanagrammen makend^L de bekwaamste en snelste achter mij laat. Waardoor ik des te liever alles zie wat u [maakt], geleerde ¹¹Trebatius, die, aangezien u uitblinkt in de grootste zaken, noodzakelijk ook ^Lde beste moet zijn in bijzaken.^L

³ KA XLV: <lustratura est>.

⁴ Er stond aanvankelijk: <poeticarum>.

⁵ De namen van Vossius, Wickevoort en Vondel zijn in tweede instantie toegevoegd.

⁶ KA XLV: <?> ontbreekt.

⁷ KA XLV: <Muydamque>.

⁸ KA XLV: <chartis>.

⁹ KA XLV: <diligentissimè>.

¹⁰ KA XLV: Kwalificatie ontbreekt.

¹¹ Gajus Trebatius Testa was een Romeins rechtsgeleerde uit de eerste eeuw voor Christus.

Het prachtige voorbeeld van het ¹²*Theatrum Heroicum* was hier niemand tot aanstoot. Zo gevoelig is onze inborst nu ook weer niet. En ook hoeft niet altijd en overal de goede naam van alle voorouders van de vorsten met een vér teruggaand geslacht in acht te worden genoemd. ¹³‘Wat is al het vlees?’ Haast u naar het einde het werk, dat u en deze tijd waardig is. U zult de edele onstuimigheid van uw mannelijke en spitse taal niet geschikter toepassen dan op beknopte en heroïsche vertellinkjes, die voor de helden als geschiedenissen zullen zijn.

Van de dochters van Roemer [Visscher] hebt u door mijn tussenkomst de oudste [Anna Roemers] gezien, een vrouw bedreven met de hand en met de pen. Als u haar zuster Tesselschade had gezien, een weduwe met eveneens een zeer bedreven hand, maar veel schoner in verschijning, taal en zeden, door haar werkelijk scherp verstand alle vrouwen en vele mannen de baas, zou u verklaren mij nog meer verschuldigd te zijn, en u zult dat verklaren als deze schoonste der vrouwen nog eens uw landstreken gaat opzoeken, wat zonder het gezelschap van mijn geest en hand niet kan gebeuren. Ik acht haar immers veel waard, en u zou niet anders kunnen doen als u maar één van haar gedichten had gezien, die zij dagelijks produceert, wonderbaarlijk van vorm. Maar, mijn Puteanus, waarom zijn wij niet bijeen? Waarom is het niet zo dat u deelgenoot bent in de duizend verfijnde muzikale genoegens en schoonheden, die mij met die vrouw, [Caspar] Barlaeus, [Gerard] Vossius, [Joost van den] Vondel, [Joachim van] Wickevoort, [Joost van den] Vondel en anderen ten deel vallen? U zou met ons opleven en verjongen; zeker zou u prettiger verder leven. Zo’n bijeenkomst pleegt bijeen te worden geroepen, steeds als ik tijd heb om naar Amsterdam of Muiden te komen. Ik verwacht dat opnieuw, terstond na deze veldtocht en op grond van een schuldbekentenis in de vorm van een Nederlands ¹³gedicht, dat zij mij bij mijn vertrek hebben afgedwongen, toen ik, om de koningin van Engeland [Henriëtte Maria] te begeleiden, voor de laatste keer bij hen was. Als ik mijn belofte inlos, zal ik aanwezig zijn beladen met een honderdtal en nog één en misschien nog met een derde honderdtal epigrammen, die terwille van een zo feestelijk gehoor zelfs hier in dit legerkamp uit de pen vloeien, in het Grieks, Latijn, Nederlands, Frans, Italiaans en zelfs Engels, voor het grootste deel fraai en goed voor de gemoedstoestand, zoals zij door dat gezelschap plegen te worden gewaardeerd. Zie hoe ik ernstig tracht naar gelegenheid om te lachen, ik die probeer mij in de woelingen van hof en leger geestig te vermaken of niets te doen. Hoe fluister ik u dit alles in het volste vertrouwen van de liefde in! Ik houd op waar u bent begonnen: ‘De liefde durft zich te vergissen en is het waard om getuchtigd te worden.’ Gegroet, edele heer, en doe aan [Diodorus] Tuldenus, aan wie ik hoop dat mijn brief wordt overgebracht, mijn hartelijke groeten. Maar heb zelf ook uw aandeel daarin, zo verstandig mogelijk. In het legerkamp te Bodberg, 25 augustus 1642.

Uw meest bevriende vijand en uw toegewijde
[Constantijn Huygens.]

¹². Erycius Puteanus, *Theatrum heroicum imperatorum austriacorum* (Brussel 1642).

¹³. ‘Verbintnisse van bezoeck aen den Heere Hoofd’, *Gedichten* 3, pp. 181-182.